

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена рада

Протокол № 1 від 28.08.2025

Голова вченої ради

О. В. Яковлева

РЕАБІЛІТАЦІЙНА КАЗКОТЕРАПІЯ ТА АРТ-ТЕРАПІЯ

ВИБІРКОВА ОСВІТНЯ КОМПОНЕНТА

СИЛАБУС

для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
за освітньою програмою «Реабілітаційна психологія»

Л. М. Гридковець, 2025 рік
grydkovec@kibit.edu.ua

СХВАЛЕНО

Кафедра психології

Протокол № 1 від 28.08.25

Зав. каф. *Лановенко* Ю. І. Лановенко

Київ 2025

Силабус вибіркової освітньої компоненти РЕАБІЛІТАЦІЙНА КАЗКОТЕРАПІЯ ТА АРТ-ТЕРАПІЯ для студентів освітньої програми «Реабілітаційна психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю С4 «Психологія» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини».

Розробники: Л. М. Гридковець, канд. психол. наук, доцент кафедри психології Київського інституту бізнесу та технологій; Л. П. Шкрєбтієнко, канд. пед. наук, доцент кафедри психології Київського інституту бізнесу та технологій

Силабус затверджений на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри Ю. І. Лановенко

© Л. М. Гридковець, Л. П. Шкрєбтієнко, 2025 рік
© КІБІТ, 2025 рік

1. Анотація курсу

Місце «Реабілітаційна казкотерапія та арт-терапія» в програмі навчання: дисципліна відноситься до вибіркової освітньої компоненти професійної підготовки.

Засоби оцінювання – проміжні завдання, 1 підсумковий проект, підсумковий екзамен, який здійснюється за заліковими білетами (тестовими завданнями).

Форма навчання	Семестр	Кредити ECTS	Години	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	СРС	Екзамен
Денна	2	4	120	18	18	82	2
Заочна	2	4	120	10	10	98	2

Мова навчання: українська.

Передреквізити – Загально-психологічні засади психореабілітації, Психодіагностика та консультування в психореабілітації, Нейропсихологічні засади психореабілітації, Психореабілітація психічних розладів.

Постреквізити – Сучасні напрями психореабілітаційної роботи, Психореабілітація в умовах медичних закладів, Міждисциплінарна взаємодія в реабілітації, Реабілітаційна психологія осіб з інвалідністю, Психореабілітація дитячих травм.

2. Мета курсу

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психологічна допомога клієнтам, які зазнали психотравмуючих подій, а також використання засобів арт-терапії в роботі практичного психолога та психореабілітолога.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у магістрів-психологів фахових умінь у сфері казко та арт-терапії, кваліфікованого використання відповідних засобів у реабілітаційній роботі.

Згідно з вимогами освітньої програми, студенти повинні освоїти наступні **компетентності**:

ЗК 01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК 01. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

СК0 3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК 04. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково-верифікованих методів та технік.

СК 05. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК 07. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК 08. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК 09. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК 11. Здатність надавати оперативну психологічну допомогу та використовувати методи психологічного захисту людини в складних життєвих ситуаціях.

СК 12. Здатність здійснювати психолого-реабілітаційну діагностику, розробляти та реалізовувати індивідуальні та групові плани психологічної реабілітації осіб.

СК 14. Здатність до рефлексії та супервізії власної фахової діяльності.

СК 16. Здатність застосовувати психологічні технології, спрямовані на відновлення психоемоційного стану, соціальної активності, когнітивних функцій і самостійності клієнтів.

До програмних результатів навчання віднесено:

ПРН 01. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН 04. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН 05. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН 07. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН 09. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПРН 13. Визначати психічні, когнітивні та емоційні потреби клієнтів у процесі реабілітації, адаптації та соціалізації.

ПРН 14. Розробляти та впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної реабілітації з урахуванням медичних, психологічних і соціальних факторів.

ПРН 15. Надавати кваліфіковану психологічну допомогу особистості у кризовому стані складних життєвих ситуаціях для активізації ресурсів її життєстійкості.

ПРН 16. Співпрацювати з фахівцями суміжних галузей (педагогами, соціальними працівниками, менеджерами, лікарями, реабілітологами) у процесі психологічного реабілітаційного супроводу клієнта.

Програма навчальної дисципліни складається з **2-х змістових модулів та 9-и тем.**

3. План лекційних та семінарських занять та завдання до СРС

Підручники цього курсу:

1. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч. Метод. Посібник. Ч. 1. Львів: ЛьвДУВС, 2020., 232 с.
2. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій : навчальний посібник / О. С. Колпакчи. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 288 с.

Змістовий модуль 1. Структурні та функціональні характеристики арт-терапії. Поняття реабілітаційної казкотерапії

Лекція 1. Теоретичні засади арт-терапії та казкотерапії в реабілітаційній психології.

1. Поняття терапії творчістю.
2. Психотерапевтичні функції мистецтва та казки.
3. Історичні витоки арт-терапії та казкотерапії. Їх місце в реабілітаційному процесі.

Практичне заняття 1. Визначити місце арт-терапевтичних технік у реабілітаційній психології.

Заняття проводиться в дискусійній формі-обговорення тем:

1. Що таке арт-терапія?
2. Які існують напрями арт-терапії?
3. Фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії
4. Форми арт-терапевтичної роботи.
5. Арт-терапевтичний простір і матеріали.

СРС 1. Підготувати аналітичний огляд однієї з наукових теорій, яка лежить в основі арт-терапії (на вибір: юнгіанський підхід, гештальт, когнітивно-поведінковий підхід, екзистенційна психотерапія).

Письмову відповідь додати до Гугл-класу.

Література:

1. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій : навчальний посібник / О. С. Колпакчи. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 288 с.

2. Брієр Джон Н., Скотт Кетрін. Основи травмофокусованої психотерапії / пер. з англ. Ю. Ясницька; наук. ред. В. Горбунова, В. Климчук; передм. О. Романчук. – 2-ге вид., оновл. з урах. DSM-5. – Львів: Свічадо, 2015. – 448 с.

Лекція 2. Психологічні механізми впливу арт-терапії та казкотерапії.

1. Емоційна катарсисна розрядка.
2. Символізація досвіду, інтеграція конфліктів, сублімація.
3. Робота з несвідомим.
4. Активація творчих процесів і образного мислення.

Практичне заняття 2. Працюємо з механізмами впливу арт-терапії та казкотерапії.

Заняття проводиться в тренінговій формі: група ділиться на пари та відпрацьовує означені питання.

СРС 2.

1. Опрацювати тему з підручника курсу лекцій.
2. Зробити презентацію (5-7 слайдів) або написати есе (2-3 стор.) на тему: «Терапевтична сила образу: як візуальне мистецтво допомагає інтегрувати травму».

Література:

1. Клінічна психологія: навч. посіб. / за ред. В. В. Москаленко, С. В. Волошиної. – Київ: Центр учбової літератури, 2021. – 368 с.
2. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій : навчальний посібник / О. С. Колпакчи. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 288 с.

Лекція 3. Методи та техніки арт-терапії в реабілітаційній роботі з дітьми.

1. Малюнок, колаж, ліплення, створення масок, робота з кольором і формою.
2. Поняття символів у дитячому малюнку.
3. Врахування вікових особливостей при наданні допомоги.

Практичне заняття 3. Працюємо з малюнками.

Заняття проводиться в тренінговій формі: студенти в режимі «акваріуму» розбирають інтерпретацію малюнків.

СРС 3. Підготувати арт-терапевтичне завдання для дітей 6-10 років з метою зниження тривожності (опис техніки, цілі, очікувані результати).

Література:

1. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій : навчальний посібник / О. С. Колпакчи. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 288 с.
2. Москаленко В. В., Волошина С. В. (ред.). Клінічна психологія: навч. посіб. – Київ: Центр учбової літератури, 2021. – 368 с.

3. Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки: методичний посібник /З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, І.М.Біла, Г. П. Лазос, /за ред. З. Г. Кісарчук. – К.: ТОВ Видавництво “Логос”, 2016. – 260 с.

Лекція 4. Казкотерапія як засіб психологічної корекції та реабілітації

1. Функції казки.
2. Структура терапевтичної казки.
3. Казки як метафори травматичного досвіду.
4. Робота з авторською казкою та класичними сюжетами.

Практичне заняття 4. Застосовуємо казку як засіб реабілітації ПТСР.

Заняття проводиться в тренінговій формі: створюємо казку, потім – відпрацьовування прийомів казкотерапії.

СРС 4.

1. Створити терапевтичну казку для дитини або дорослого, яка пережила втрату або розлуку (3-5 стор.).
 2. Скласти порівняльну таблицю методів: проєктивні, опитувальники, спостереження.
 3. Розробити етичні правила поведінки під час діагностики клієнтів (вік клієнта на вибір) (5-7 пунктів).
- Роботу додати до Гугл-класу.

Література:

1. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій : навчальний посібник / О. С. Колпакчи. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 288 с.
2. Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки: методичний посібник /З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, І.М.Біла, Г. П. Лазос, /за ред. З. Г. Кісарчук. – К.: ТОВ Видавництво “Логос”, 2016. – 260 с.

Змістовий модуль 2. Екстрена психологічна допомога. Реабілітація після травми засобами арт-терапії та казкотерапії

Лекція 5. Тілесна символіка в арт-терапії та казкотерапії.

1. Образ тіла в мистецтві та казці.
2. Метафорика тілесного досвіду.
3. Робота з межами тіла, агресією, вразливістю через символічну мову.
4. Методи стабілізації.

Практичне заняття 5. Робота з кризовим станом.

Заняття проводиться в дискусійній формі: група ділиться на підгрупи, кожна підгрупа отримує частину карти тіла (наприклад, голови) і готує коротку презентацію, як працювати з такою тілесністю. Потім – дискусія на основі презентацій підгруп.

СРС 5.

1. Опрацювати методичку про PFA (Psychological First Aid) – доступні за посиланням <https://era-ukraine.org.ua/posibnyk-persha-psykholohichna-dopomoha/>.
2. Провести самоспостереження за власною тілесною реакцією під час виконання арт-терапевтичної вправи («силует», «тіло як пейзаж»), описати переживання (1-2 стор.).

Відповідь додати до Гугл-класу.

Література:

1. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч. Метод. Посібник. Ч. 1. Львів: ЛьвДУВС, 2020., 232 с.
2. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій : навчальний посібник / О. С. Колпакчи. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 288 с.

Лекція 6. Арт-терапія в роботі з дитячою травмою.

1. Арт-терапія як допомога дітям, що пережили травму.
2. Техніки арт-терапії, що є найбільш адаптованими.
3. Малюнок як ключовий інструмент у роботі з дітьми.
4. Інтерпретація дитячих робіт.
5. Вправи, що стабілізують емоційний стан.

Практичне заняття 6. Застосування арт-терапії в роботі з дітьми.

Заняття проводиться в тренінговій формі: опрацювання терапевтичних технік, адаптовані до вікових особливостей, зокрема – техніки малюнку, ключового інструменту вираження почуттів.

СРС 6.

1. Зібрати приклади (фото, опис) трьох арт-технік для роботи з травмою.
2. Проаналізувати дитячий малюнок (надається викладачем): на що звертати увагу?
3. Написати інструкцію для батьків: «Як провести арт-заняття вдома для зниження тривоги у дитини?».

Презентацію додати до Гугл-класу.

Література:

1. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч. Метод. Посібник. Ч. 1. Львів: ЛьвДУВС, 2020., 232 с.
2. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій : навчальний посібник / О. С. Колпакчи. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 288 с.

Лекція 7. Діагностичний потенціал арт-терапії та казкотерапії.**Практичне заняття 7.**

Відпрацьовуємо потенціал арт-терапії та казкотерапії.

1. Арт-терапевтичні методики як інструмент діагностики емоційного стану.
2. Інтерпретація символів.
3. Психодіагностична роль авторських казок.

Заняття проводиться в тренінговій формі: розбір кейсів.

СРС 7.

1. Проаналізувати один дитячий малюнок (реальний або умовний приклад) за проєктивними критеріями. Визначити ймовірні емоційні проблеми дитини.
2. Написати казку для вирішення проблеми.

Відповідь додати до Гугл-класу.

Література:

1. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії : навч. метод. посібник. Ч. 1 / Н. Калька, З. Ковальчук. – Львів : ЛьвДУВС, 2020. – 232с. <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3301/1/%D0%90%D1%80%D1%82%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BF%D1%96%D1%8F-19-10-20.pdf>
2. Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки: методичний посібник /З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, І.М.Біла, Г. П. Лазос, /за ред. З. Г. Кісарчук. – К.: ТОВ Видавництво “Логос”, 2016. – 260 с.

Лекція 8. Етика та межі застосування арт- та казкотерапії в реабілітаційній психології

1. Етичні дилеми в роботі з дітьми та дорослими.
2. Обмеження метафоричного впливу.
3. Персональні межі фахівця.
4. Самозбереження у роботі з травмою.

Практичне заняття 8.

Пропрацюємо ситуації з дітьми та дорослими, що зазнали травмивного впливу.

Заняття проводиться в тренінговій формі: розбір кейсів, а також дискусія стосовно етико-психологічних проблем в роботі з дітьми.

СРС 8.

1. Прочитати уривки з роботи Дж. Герман «Trauma and Recovery» про насильство над дітьми.
2. Підготуйте міні-дослідження (1-2 стор.): «Етичні ризики при використанні арт-терапії в роботі з травмованими дітьми» за бажанням оформіть у вигляді презентації (5-7 слайдів).

Презентацію додати до Гугл-класу.

Література:

1. Герман Джудіт Льюїс. Психологічна травма та шлях до видужання : наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору / пер. з англ. О. Лизак, О. Наконечна, О. Шлапак. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – 416 с.
https://ua-ebook.com/knyhy/psykholohiia/psykhoterapiia/psykholohichna-travma-ta-shliakh-do-vyduzhannia-naslidky-nasylstva-vid-znushchan-u-sim-i-do-politychnoho-teroru-dzhudyt-herman/?utm_source=chatgpt.com
2. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч. Метод. Посібник. Ч. 1. Львів: ЛьвДУВС, 2020., 232 с.
3. Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки: методичний посібник /З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, І.М.Біла, Г. П. Лазос, /за ред. З. Г. Кісарчук. – К.: ТОВ Видавництво “Логос”, 2016. – 260 с.

Лекція 9. Сучасні напрями та інтегративні підходи в реабілітаційній арт- та казкотерапії

1. Інтеграція арт-терапії з тілесно-орієнтованими, наративними, когнітивними підходами.
2. Новітні форми (аніматерапія, фото-, арт-терапія, мультиплікаційна терапія).

Практичне заняття 9. Впровадження в практику інтегративних підходів в реабілітаційній арт-терапії та казкотерапії.

Заняття проводиться в тренінговій формі: розбір кейсів, а також воркшоп стосовно сучасних новітніх психотерапевтичних методологій.

СРС 9 (підсумкове завдання). Описати сучасну інноваційну арт-терапевтичну техніку або метод (на вибір), що може бути інтегрований у програму реабілітації дітей або підлітків.

Література:

1. Бондаренко О. В. Психодинаміка емоцій і конфліктів: навч. посібник. – Київ: Видавництво “Знання”, 2021. – 280 с.
2. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч.1 Львів, 2020. – 232с.
3. Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки: методичний посібник /З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, І.М.Біла, Г. П. Лазос, /за ред. З. Г. Кісарчук. – К.: ТОВ Видавництво “Логос”, 2016. – 260 с.

План занять та СРС для заочної форми

Лекція 1. Теоретичні засади арт-терапії та казкотерапії в реабілітаційній психології.

1. Поняття терапії творчістю.

Практичне заняття 1. Визначити місце арт-терапевтичних технік у реабілітаційній психології.

1. Що таке арт-терапія?

2. Психотерапевтичні функції мистецтва та казки.	2. Які існують напрями арт-терапії?
3. Історичні витоки арт-терапії та казкотерапії. Їх місце в реабілітаційному процесі.	3. Фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії
	4. Форми арт-терапевтичної роботи.
	5. Арт-терапевтичний простір і матеріали.

СРС 1. Підготувати аналітичний огляд однієї з наукових теорій, яка лежить в основі арт-терапії (на вибір: юнгіанський підхід, гештальт, когнітивно-поведінковий підхід, екзистенційна психотерапія).

Письмову відповідь додати до Гугл-класу.

Література:

1. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій : навчальний посібник / О. С. Колпакчи. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 288 с.
2. Брієр Джон Н., Скотт Кетрін. Основи травмофокусованої психотерапії / пер. з англ. Ю. Ясницька; наук. ред. В. Горбунова, В. Климчук; передм. О. Романчук. – 2-ге вид., оновл. з урах. DSM-5. – Львів: Свічадо, 2015. – 448 с.

Лекція 2. Психологічні механізми впливу арт-терапії та казкотерапії.

1. Емоційна катарсисна розрядка.
2. Символізація досвіду, інтеграція конфліктів, сублімація.
3. Робота з несвідомим.
4. Активація творчих процесів і образного мислення.

Практичне заняття 2. Працюємо з механізмами впливу арт-терапії та казкотерапії.

Заняття проводиться в тренінговій формі: група ділиться на пари та відпрацьовує означені питання.

СРС 2.

1. Опрацювати тему з підручника курсу лекцій.
2. Зробити презентацію (5-7 слайдів) або написати есе (2-3 стор.) на тему: «Терапевтична сила образу: як візуальне мистецтво допомагає інтегрувати травму».

Література:

1. Клінічна психологія: навч. посіб. / за ред. В. В. Москаленко, С. В. Волошиної. – Київ: Центр учбової літератури, 2021. – 368 с.
2. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій : навчальний посібник / О. С. Колпакчи. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 288 с.

Лекція 3. Методи та техніки арт-терапії в реабілітаційній роботі з дітьми.

Практичне заняття 3. Працюємо з малюнками.

Заняття проводиться в тренінговій формі: студенти в режимі

1. Малюнок, колаж, ліплення, створення масок, робота з кольором і формою. *«акваріуму» розбирають інтерпретацію малюнків.*
2. Поняття символів у дитячому малюнку.
3. Врахування вікових особливостей при наданні допомоги.

СРС 3. Підготувати арт-терапевтичне завдання для дітей 6-10 років з метою зниження тривожності (опис техніки, цілі, очікувані результати).

Література:

1. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій : навчальний посібник / О. С. Колпакчи. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 288 с.
2. Москаленко В. В., Волошина С. В. (ред.). Клінічна психологія: навч. посіб. – Київ: Центр учбової літератури, 2021. – 368 с.
3. Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки: методичний посібник /З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, І.М.Біла, Г. П. Лазос, /за ред. З. Г. Кісарчук. – К.: ТОВ Видавництво “Логос”, 2016. – 260 с.

Лекція 4. Тілесна символіка в арт-терапії та казкотерапії.

1. Образ тіла в мистецтві та казці.
2. Метафорика тілесного досвіду.
3. Робота з межами тіла, агресією, вразливістю через символічну мову.
4. Методи стабілізації.

Практичне заняття 4. Робота з кризовим станом.

Заняття проводиться в дискусійній формі: група ділиться на підгрупи, кожна підгрупа отримує частину карти тіла (наприклад, голови) і готує коротку презентацію, як працювати з такою тілесністю. Потім – дискусія на основі презентацій підгруп.

СРС 4.

1. Опрацювати методичку про PFA (Psychological First Aid) – доступні за посиланням <https://era-ukraine.org.ua/posibnyk-persha-psykholohichna-dopomoha/>.
2. Провести самоспостереження за власною тілесною реакцією під час виконання арт-терапевтичної вправи («силует», «тіло як пейзаж»), описати переживання (1-2 стор.).

Відповідь додати до Гугл-класу.

Література:

1. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч. Метод. Посібник. Ч. 1. Львів: ЛьвДУВС, 2020., 232 с.

2. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій : навчальний посібник / О. С. Колпакчи. – Київ: «Центр учбової літератури», 2018. – 288 с.

Лекція 5. Етика та межі

застосування арт- та казкотерапії в реабілітаційній психології

1. Етичні дилеми в роботі з дітьми та дорослими.
2. Обмеження метафоричного впливу.
3. Персональні межі фахівця.
4. Самозбереження у роботі з травмою.

Практичне заняття 5.

Пропрацьовуємо ситуації з дітьми та дорослими, що зазнали травмивного впливу.

Заняття проводиться в тренінговій формі: розбір кейсів, а також дискусія стосовно етико-психологічних проблем в роботі з дітьми.

СРС 5.

1. Прочитати уривки з роботи Дж. Герман «Trauma and Recovery» про насильство над дітьми.
2. Підготуйте міні-дослідження (1-2 стор.): «Етичні ризики при використанні арт-терапії в роботі з травмованими дітьми» за бажанням оформіть у вигляді презентації (5-7 слайдів).

Презентацію додати до Гугл-класу.

Література:

1. Герман Джудіт Льюїс. Психологічна травма та шлях до видужання : наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору / пер. з англ. О. Лизак, О. Наконечна, О. Шлапак. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – 416 с.
https://ua-ebook.com/knyhy/psykholohiia/psykhoterapiia/psykholohichna-travma-ta-shliakh-do-vyduzhannia-naslidky-nasylstva-vid-znushchan-u-sim-i-do-politychnoho-teroru-dzhudyt-herman/?utm_source=chatgpt.com
2. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч. Метод. Посібник. Ч. 1. Львів: ЛьвДУВС, 2020., 232 с.
3. Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки: методичний посібник /З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, І.М.Біла, Г. П. Лазос, /за ред. З. Г. Кісарчук. – К.: ТОВ Видавництво “Логос”, 2016. – 260 с.

4. Засоби діагностики результатів навчання

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Дайте визначення поняттю «арт-терапія».

2. Дайте визначення поняттю «казкотерапія».
3. Назвіть основні напрямки арт-терапії у реабілітаційній психології.
4. Назвіть ключові функції терапевтичної казки.
5. Охарактеризуйте принципи терапії через творчість.
6. Поясніть значення символу в арт-терапії.
7. Проаналізуйте вплив візуального мистецтва на емоційну сферу клієнта.
8. Поясніть психотерапевтичну функцію метафори у казкотерапії.
9. Класифікуйте види арт-терапевтичних технік.
10. Назвіть основні етапи створення авторської терапевтичної казки.
11. Дайте визначення поняттю «катарсис» у контексті арт-терапії.
12. Охарактеризуйте роль несвідомого у процесі терапії мистецтвом.
13. Назвіть механізми символізації візуального образу.
14. Проаналізуйте вплив казки на когнітивно-емоційний розвиток дитини.
15. Визначте терапевтичні можливості малюнку у роботі з травмою.
16. Назвіть критерії безпечного використання арт-терапії.
17. Дайте визначення поняттю «реабілітаційна психологія».
18. Охарактеризуйте завдання арт-терапії у реабілітації дітей з ПТСР.
19. Поясніть значення колористики в емоційному вираженні через малюнок.
20. Назвіть відомі арт-терапевтичні методики, що мають діагностичний компонент.
21. Проаналізуйте роль метафори «шляху героя» у терапевтичній казці.
22. Поясніть, як працює механізм сублімації в арт-терапії.
23. Класифікуйте види казок, що можуть бути використані в терапії.
24. Назвіть етапи побудови терапевтичної взаємодії у казкотерапії.
25. Поясніть значення наративного підходу у створенні терапевтичної історії.
26. Порівняйте індивідуальну та групову форми арт-терапії.
27. Назвіть особливості використання арт-терапії у роботі з підлітками.
28. Проаналізуйте можливості казкотерапії для зниження тривожності.
29. Охарактеризуйте поняття «терапевтичне безпечне середовище».
30. Поясніть механізм відреагування в процесі арт-терапевтичної сесії.
31. Назвіть переваги арт-терапії у роботі з невербальними клієнтами.
32. Поясніть роль уяви та фантазії у процесі казкотерапії.
33. Дайте визначення поняттю «проективний малюнок».
34. Поясніть, як аналіз дитячого малюнка може вказати на внутрішні конфлікти.
35. Назвіть техніки арт-терапії, що спрямовані на емоційну регуляцію.
36. Дайте визначення поняттю «терапевтична метафора».
37. Охарактеризуйте етичні принципи застосування казкотерапії з дітьми.
38. Назвіть можливі обмеження арт-терапії у роботі з травмою.
39. Проаналізуйте етапи психоемоційного відновлення у творчій терапії.
40. Визначте умови, за яких арт-терапія може мати діагностику цінність.
41. Назвіть ознаки терапевтичного потенціалу в авторській казці.
42. Дайте визначення поняттю «образ хвороби» в арт-терапії.
43. Поясніть принцип «відображення» у творчій терапевтичній взаємодії.
44. Класифікуйте техніки роботи з тілесною символікою.
45. Назвіть приклади тілесно-орієнтованих арт-терапевтичних практик.

46. Поясніть феномен «резилієнс» у контексті реабілітаційної терапії.
47. Охарактеризуйте механізми емоційної стабілізації у творчих практиках.
48. Проаналізуйте роль гри у структурі казко-терапевтичного сеансу.
49. Дайте визначення поняттю «контейнерна функція» терапевтичного процесу.
50. Назвіть показання до використання групової арт-терапії у реабілітації.
51. Поясніть значення інтегративного підходу у реабілітаційній творчій терапії.
52. Назвіть основні цілі терапевтичної взаємодії в арт-терапії.
53. Проаналізуйте чинники ефективності авторської казки у роботі з дитиною.
54. Охарактеризуйте межі впливу метафор у психотерапевтичному процесі.
55. Назвіть сучасні підходи в арт-терапії (наприклад, цифрова арт-терапія).
56. Поясніть ризики вторинної травматизації фахівця у творчій терапії.
57. Дайте визначення поняттю «заземлення» у творчо-тілесній роботі.
58. Назвіть способи зниження професійного вигорання у терапевтів.
59. Охарактеризуйте роль рефлексії у роботі казко-терапевта.
60. Проаналізуйте переваги інтеграції казкотерапії та арт-терапії у програмі психологічної реабілітації.

5. Оцінювання

Правила набору балів – протягом курсу студент може набрати 100 балів. Автомат за підсумковий контроль зараховується при наборі студентом не менше 60 балів (це відповідає «задовільній» оцінці та оцінці «Е» за системою ECTS). До 60 балів студент обов'язково здає іспит, який проводиться у тестовій формі (список запитань пропонувано). Якщо студент набрав більше 60 балів, він іде на іспит за бажанням. По кожній темі можна набрати наступну максимальну кількість балів:

Теми	Максимальна оцінка на семінарському занятті для денної форми	Максимальна оцінка за СРС для денної форми навчання	Максимальна оцінка на семінарському занятті для заочної форми навчання	Максимальна оцінка за СРС для заочної форми навчання
1	2	4	4	8
2	2	4		
3	2	4		
4	2	4	4	8
5	2	4		
6	2	4		
7	2	5	4	8
8	2	5		
9	4	6	4	8
Підсумок	20	40	20	40
Залік	40		40	

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	відмінне виконання
82-89	Добре	B	вище середнього рівня
75-81		C	загалом хороша робота
67-74	Задовільно	D	Непогано
60-66		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
0-59	Незадовільно	FX	необхідне перескладання

Загальна система оцінювання дисципліни: активна участь в роботі, поточне та підсумкове засвоєння теоретичного матеріалу, вага оцінки розподілена по темам, тестовий контроль.

Види контролю: поточний, підсумковий.

Умови допуску до підсумкового контролю: виконання всіх завдань, призначених для практичних занять та самостійної роботи.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: іспит.

Підсумкова семестрова оцінка у випадку складання іспиту визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок у балах. Зазначена оцінка заноситься до екзаменаційної відомості та індивідуального навчального плану здобувача освіти. Повторне складання екзаменів, заліків допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента (дисципліни): один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

6. Політика курсу

1. Політика викладача щодо здобувача освіти полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні освітнього процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.
2. Вивчення дисципліни передбачає постійну роботу здобувачів освіти на кожному занятті. Середовище під час проведення лекційних та практичних робіт є творчим, дружнім, відкритим для конструктивної критики та дискусії. Здобувачі освіти повинні здійснювати попередню підготовку до лекційних та практичних занять згідно з переліком рекомендованих джерел.
3. Самостійна домашня робота є обов'язковою для студентів індивідуальної форми навчання. Студенти, які навчаються на стаціонарі, виконують її в об'ємі, необхідному для набрання достатньої кількості балів. Робота повинна бути здана у вказаний час: на відповідному практичному занятті чи у

зазначений термін в Гугл-класі. В разі несвоєчасного виконання завдання на автора (групу авторів) буде накладено штраф балів. В разі систематичного (більше 3 разів) спізнення, бали за виконану роботу нараховуватися не будуть.

4. Студентам рекомендується вести зошит з підготовки до занять, у який заносяться основні позиції лекційного заняття та представлено конспекти рекомендованих першоджерел з тем, питань, що виносяться на практичні заняття. Представлений у зошиті матеріал має бути чітко структурований відповідно до питань, які розглядаються на занятті.
5. Робота, виконана студентом буде перевірятися на плагіат, який є злочином не лише в науковій, а й правовій сфері. Есе та інші роботи, що містять більше 30% тексту запозичень, оцінюватись не будуть.
6. Під час дискусії, представлення групових робіт, під час виконання тренінгових завдань участь у них обов'язкова для всіх членів групи. Необхідно вміти не лише виконати поставлене завдання, а й обґрунтувати його, пояснити особливості та висновки.
7. Поведінка на заняттях регламентується загальними правилами поведінки в учбових закладах та соціальними нормами взаємодії (не дозволяється застосовувати нецензурну лексику, перебивати викладача та одногрупників, самостійно без дозволу пересуватися по аудиторії, розмовляти під час занять по мобільному телефону або в соцмережах).
8. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття.
9. В умовах онлайн-навчання спілкування викладачів зі студентами здійснюються за допомогою дистанційних технологій (мережі Інтернет, електронної пошти).
10. Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри психології, який безпосередньо проводить заняття, або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою dekanat@kibit.edu.ua

ГУГЛ-КЛАС

<https://classroom.google.com>